

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Molka, soudkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudce JUDr. Tomáše Herce v právní věci žalobce: **E. I.**, zast. JUDr. Veronikou Pupalovou, advokátkou se sídlem Májová 606/35, Cheb, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 8. 2023, č. j. OAM-1079/ZA-ZA11-ZA19-2022, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 12. 2023, č. j. 16 Az 23/2023-35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím uvedeným v záhlaví neudělil žalobci mezinárodní ochranu dle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal žalobu ke Krajskému soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), který zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud shledal důvodnou námitku, že žalovaný porušil žalobcovo právo vyjádřit se k podkladům rozhodnutí dle § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), tím, že ho nechal vzdát se možnosti seznámit se s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim ještě před tím, než je nashromáždil. Žalovaný vyzval žalobce, aby se vyjádřil, zda se bude chtít v budoucnu seznámit s podklady rozhodnutí, již při pohovoru na začátku správního řízení. Žalovaný žalobci též nevysvětlil, jaké důsledky má vzdání se práva seznámit se s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim. Žalobce proto nemohl dát informovaný souhlas s tím, že se nebude chtít vyjádřit k podkladům rozhodnutí. Jelikož krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro toto pochybení, nezabýval se již dalšími žalobními námitkami.

II. Obsah kasační stížnosti žalovaného

[3] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Z napadeného rozsudku není zřejmé, o jaký závazný právní akt krajský soud opírá svůj závěr o stanovení podmínek pro stěžovatelův postup, který spočíval v poskytnutí možnosti žalobci jako žadateli o mezinárodní ochranu vzdát se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Současně z napadeného rozsudku nevyplývá žádné stěžovatelovo pochybení či nezákonný postup.

[5] Podmínka existence shromážděných podkladů již v době vzdání se práva vyjádřit se k nim je nadbytečná a nevyplývá z žádného právního předpisu. Žalobce se dle § 10 zákona o azylu mohl po celou dobu správního řízení dožadovat informací, jež se týkaly jeho řízení. Možnost uplatnění procesních práv je též zaručena díky § 38 správního řádu, který žalobci po celou dobu řízení umožňoval nahlédnout do spisu. Tuto možnost mohl žalobce využít i prostřednictvím právního zástupce, o čemž byl řádně poučen.

[6] Stěžovatel nesouhlasí s tím, že byl povinen žalobci podrobně vysvětlit, jaké důsledky bude mít vzdání se práva na seznámení s podklady rozhodnutí a vyjádření se k nim. Žalobce nebyl zkrácen na svých procesních právech, jelikož měl po celou dobu řízení možnost požádat o informace a nahlédnout do spisu. Není ani osobou nesvéprávnou, která by nebyla způsobilá disponovat procesními právy. Pohovor byl s žalobcem veden za přítomnosti tlumočníka, přičemž žalobce byl řádně poučen o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Žalobce výslovně uvedl, že svého práva využít nechce. V projednávané věci se navíc jednalo již o druhou žádost žalobce, proto musel vědět, jak dané řízení probíhá.

[7] Stěžovatel odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2023, č. j. 4 Az 15/2023-23, který neshledal postup stěžovatele nezákonným. Dále odkázal na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2023, č. j. 57 Az 3/2023-40.

[8] Stěžovatel též připomněl, že je vázán zásadou hospodárnosti řízení. Dlouhodobá správní praxe ukazuje, že ve většině případů, kdy jsou žadatelé o mezinárodní ochranu písemně vyzváni k seznámení se s podklady rozhodnutí, se vůbec nedostaví, případně se dostaví, ale s podklady se neseznámí. Žalovaný však musí na tento úkon vynaložit řadu prostředků. Postup, který zvolil v projednávané věci, je proto v souladu se zásadou hospodárnosti řízení.

[9] Žalobce se ke kasační stížnosti ve stanovené lhůtě nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se NSS ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, NSS takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního NSS

pokračování

podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve kterém interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[12] NSS neshledal, že by byl naplněn některý ze čtyř výše uvedených důvodů, které zakládají přijatelnost kasační stížnosti. Kasační stížnost je proto nepřijatelná.

[13] Vzhledem k tomu, že stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se NSS nejprve tímto důvodem a pro stručnost odkazuje na judikaturu ohledně posouzení toho, jaké vady naplňují tento kasační důvod (viz např. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS). Stěžovatel neuvedl, v čem konkrétně spatřuje nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. NSS neshledal, že by napadený rozsudek nebyl dostatečně odůvodněn nebo že by byl nesrozumitelný. Krajský soud důkladně a logicky vysvětlil své závěry a řádně odůvodnil, proč přistoupil ke zrušení stěžovatelova rozhodnutí. Napadený rozsudek proto není nepřezkoumatelný.

[14] Stěžovatel dále nesouhlasí s tím, že by nemohl žadatele o mezinárodní ochranu vyzvat již při pohovoru vedeném na začátku správního řízení k vyjádření, zda se bude chtít seznámit s podklady rozhodnutí. Touto otázkou a shodným postupem stěžovatele se NSS již zabýval v rozsudku ze dne 12. 1. 2024, č. j. 5 Azs 120/2023-24, ve kterém označil tento postup za nezákonný. Dle pátého senátu k účinnému vzdání se práva na vyjádření se k podkladům rozhodnutí dle § 36 odst. 3 správního řádu na základě dotazu stěžovatele může v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu dojít za splnění dvou následujících podmínek: 1) stěžovatel již shromáždil veškeré podklady a 2) žadatel byl náležitě poučen o důsledcích takového kroku, aby jej mohl informovaně a odpovědně učinit s vědomím všech jeho dopadů.

[15] Pátý senát neshledal důvodnou stěžovatelovu námitku, že neexistuje právní základ pro stanovení podmínek pro účinné vzdání se práva na vyjádření k podkladům rozhodnutí, jak je dovodil krajský soud. V bodě 21 rozsudku č. j. 5 Azs 120/2023-24 uvedl, že krajský soud správně vyšel ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „*procedurální směrnice*“), jejímž základním východiskem je podle bodu 22 téhož rozsudku „*zejména požadavek, aby žadatel o mezinárodní ochranu obdržel ve správním řízení právní informace a informace o řízení s ohledem na jeho konkrétní situaci (viz bod 22 odůvodnění procedurální směrnice), aby měl účinný přístup k řízení jakož i možnost předkládat důležité skutečnosti o svém případě i právo být informován o svém právním postavení v rozhodujících okamžicích během řízení (bod 25 odůvodnění procedurální směrnice).*“ V bodě 23 pátý senát shrnul procesní záruky pro žadatele o mezinárodní ochranu upravené přímo v jednotlivých ustanoveních procedurální směrnice, mezi které patří například přístup žadatele o mezinárodní ochranu k informacím či povinnost členských států zajistit, aby

žadatelé byli informováni o průběhu řízení, o svých právech a povinnostech během řízení a o možných důsledcích nesplnění těchto povinností s tím, že tyto informace musejí být poskytnuty včas. Procedurální směrnice tak představuje právní základ pro stanovení podmínek, při jejichž splnění se žadatel o mezinárodní ochranu může účinně vzdát práva na vyjádření se k podkladům rozhodnutí.

[16] Ohledně podmínky spočívající ve shromáždění veškerých podkladů rozhodnutí již v době, kdy je žadatel dotazován, zda se hodlá vzdát svého práva se k nim vyjádřit, pátý senát v bodě 25 rozsudku č. j. 5 Azs 120/2023-24 konstatoval, že kromě argumentace krajského soudu procedurální směrnicí lze odkázat na samotný smysl práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, jak ho dovodila judikatura NSS (viz např. rozsudek ze dne 12. 1. 2017, č. j. 5 Azs 229/2016-44, č. 3560/2017 Sb. NSS). Pátý senát dospěl k závěru, že žadatel o mezinárodní ochranu může být jen stěží dotazován, zda se vzdává práva na seznámení s podklady rozhodnutí a vyjádření k nim, ve chvíli, kdy shromažďování podkladů ještě není ukončeno a kdy si účastník řízení nemá možnost ani případným nahlédnutím do spisu ověřit, jaké podklady pro své rozhodnutí správní orgán shromáždil, a tedy posoudit, zda se k nim chce vyjádřit.

[17] Co se týče námitky, že žadatel o mezinárodní ochranu může požádat o informace týkající se průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany dle § 10 odst. 1 zákona o azylu či využít právo nahlédnout do spisu dle § 38 správního řádu, pátý senát v bodě 28 rozsudku č. j. 5 Azs 120/2023-24 konstatoval, že smyslem práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí je, aby byla účastníku řízení dána skutečná možnost seznámit se s úplným správním spisem a vyjádřit se ke všem shromážděným podkladům rozhodnutí. Účastník řízení nemůže, pokud mu to správní orgán sám nesdělí, zjistit, zda si správní orgán skutečně již obstaral veškeré podklady rozhodnutí a chystá se o věci rozhodnout. Z tohoto důvodu nemohou výše uvedená ustanovení nahradit roli § 36 odst. 3 správního řádu.

[18] V bodě 32 rozsudku č. j. 5 Azs 120/2023-24 proto pátý senát uzavřel, že stěžovatelův procesní postup zkracuje žadatele o mezinárodní ochranu na procesních právech, jelikož porušuje jejich právo vyjádřit se k podkladům rozhodnutí ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu, přičemž toto podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem může mít za následek nezákonné rozhodnutí stěžovatele o věci samé.

[19] Devátý senát neshledal důvod se v projednávané věci od závěrů pátého senátu odchýlit. Nyní uplatněné kasační námitky jsou téměř shodné s námitkami, se kterými se pátý senát vypořádal přesvědčivým způsobem. Z tohoto důvodu považuje devátý senát odkaz na posouzení sporné otázky provedené pátým senátem za dostačující.

[20] K odkazu stěžovatele na rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 4 Az 15/2023-23 a Krajského soudu v Praze č. j. 57 Az 3/2023-40 NSS uvádí, že je vázán dřívějším rozsudkem pátého senátu, a nikoliv rozsudky krajských soudů. Proti rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 57 Az 3/2023-40 byla navíc podána kasační stížnost, kterou nyní projednává šestý senát v řízení pod sp. zn. 6 Azs 343/2023. Správnost rozsudku Krajského soudu v Praze tak bude posouzena až v tomto řízení.

[21] Ohledně závěrečné námitky, že postup stěžovatele je v souladu se zásadou hospodárnosti řízení, NSS konstatuje, že zásady správního řízení nemohou odůvodnit

pokračování

postup v rozporu se zákonem a nelze je zneužívat ke zkrácení práv žadatelů o mezinárodní ochranu.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou odmítl podle § 104a s. ř. s.

[23] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly, neboť zůstal pasivní. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. února 2024

JUDr. Pavel Molek
předseda senátu